

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4100-01-01/2013
P/13/091

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/091 - Wykonanie budżetu państwa w 2012 r. w części 15/03
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Ryszard Pucek, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83584 z dnia 07 stycznia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1÷2)
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej, ul. Graniczna 23, 41-300 Dąbrowa Górnicza
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kazimierz Lidwin, Dyrektor Sądu (dowód: akta kontroli str. 3÷4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ wykonanie budżetu państwa w 2012 roku.

Zaplanowane przez dysponenta części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach dochody zostały zrealizowane w 87,4%. Były one rzetelnie ewidencjonowane oraz terminowo przekazywane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa. W Sądzie podejmowano przewidziane prawem działania w celu odzyskania należności budżetu państwa. Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 15.603,3 tys. zł.

Ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli 24,6% zrealizowanych w rozdziale 75502 wydatków budżetowych oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych. Księgi rachunkowe prowadzone były prawidłowo a sprawozdania zostały sporządzone rzetelnie i terminowo, z zastrzeżeniem dotyczącym sprawozdania Rb-27. Powyższą ocenę uzasadnia także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

Ujawnione w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- ujęciu w rocznym sprawozdaniu Rb-27 za 2012 r. należności, których termin płatności przypadał w kolejnym roku budżetowym;
- księgowaniu należności umorzonych i przedawnionych koncie 720 po stronie Wn zamiast na koncie 761 strona WN.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

Opis stanu
faktycznego

W planie finansowym na rok 2012 dochody Sądu zostały zaplanowane w kwocie 5.602,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 4.894,3 tys. zł, tj. 87,4% kwoty planowanej. Były one o 8,2% niższe od dochodów (5.332,0 tys. zł) uzyskanych w 2011 r. Niższe od zaplanowanych o 363,7 tys. zł (o 31,3%) uzyskano dochody w § 0570 (grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych) i o 398,2 tys. zł (o 9,0%) w § 0690 (wpływy

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

z różnych opłat). Nieuzyskanie dochodów w wysokości zaplanowanej – według wyjaśnienia Dyrektora Sądu – było wynikiem załatwienia mniejszej liczby spraw karnych generujących dochody w § 0570.

(dowód: akta kontroli str. 20, 33, 166)

Dochody uzyskano wyłącznie z działalności merytorycznej, w ramach działu 755 - Wymiar sprawiedliwości, rozdziału 75502 - Jednostki sądownictwa powszechnego. Największy udział w dochodach stanowiły dochody uzyskane z tytułu opłat sądowych (§ 0690) w kwocie 4.020,9 tys. zł oraz z tytułu grzywien, mandatów i innych kar (§ 0570) w wysokości 799,3 tys. zł, co w stosunku do dochodów ogółem stanowiło odpowiednio 82,2% i 16,3%.

(dowód: akta kontroli str. 20÷33, 166)

Na podstawie analizy losowo wybranych 100 dowodów księgowych i odpowiadających im zapisów księgowych na koncie 221, na łączną kwotę 407,6 tys. zł (8,3% kwoty dochodów ogółem, w tym: 45 pozycji dochodów nieprzypisanych na kwotę 105,9 tys. zł i 55 pozycji dochodów przypisanych na kwotę 281,6 tys. zł) stwierdzono, że wszystkie objęte badaniem należności zostały przypisane terminowo, w kwotach zgodnych z dokumentami stanowiącymi podstawę tych zapisów, a należności z nich wynikające zostały uregulowane. Uzyskane dochody były terminowo przekazywane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 180÷181)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie oraz realizację dochodów budżetowych.

1.2. Należności pozostałe do zapłaty

Opis stanu faktycznego

Na koniec 2012 r. wystąpiły należności budżetowe w kwocie 3.922,5 tys. zł², w tym zaległości stanowiły kwotę 3.327,8 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. należności ogółem były niższe o 102,7 tys. zł, a zaległości o 188,5 tys. zł. Zaległości dotyczyły należności z tytułu grzywien, mandatów i kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570) w wysokości 2.231,6 tys. zł oraz wpływów z różnych opłat (§ 0690) w wysokości 1.096,2 tys. zł. Powodem zmniejszenia zaległości był m.in.: wzrost liczby osób, wobec których zarządzone wykonanie kary zastępczej³, w związku z czym kwota należności zmniejszyła się o 39,3 tys. zł; oraz wzrost należności rozłożonych na raty o 42,4 tys. zł⁴ i wzrost wpłat należności przez zobowiązanych o 2,5 tys. zł⁵.

W 2012 r. umorzono należności w łącznej kwocie 797,1 tys. zł, tj. o 7,0 tys. zł wyższej niż w roku 2011. Należności zostały umorzone z tytułu:

- bezskutecznej egzekucji - 143,2 tys. zł,
- na wniosek dłużnika - 0,5 tys. zł,
- przedawnienia - 473,8 tys. zł,
- inne - 179,6 tys. zł.

(Dowód: akta kontroli, str. 100÷148)

Badanie 3 należności (zaległości) o najwyższej wartości⁶ oraz 3 należności (zaległości) o najdłuższym okresie przeterminowania⁷ wykazało, że Sąd podejmował czynności w celu ich egzekucji polegające m.in. na wysyłaniu wezwań do zapłaty, kierowaniu zapytań do Policji o ujawnienie miejsca pobytu dłużnika, rozpatrywaniu wniosków o umorzenie należności, rozłożenie na raty, zamianie kary grzywny na zastępczą karę pozbawienia wolności, odraczaniu terminów płatności.

(Dowód: akta kontroli, str. 184÷186)

² w tym należności w wysokości 594,8 tys. zł, których termin płatności przypadał po dniu 31 grudnia 2012 r.

³ Z 45 osób w 2011 r. do 101 w 2012 r.

⁴ Z 252,1 tys. zł w 2011 r. do 294,5 tys. zł w 2012 r.

⁵ Z 803,1 tys. zł w 2011 r. do 805,6 tys. zł w 2012 r.

⁶ 11.050 zł, 28.363 zł i 20.000 zł.

⁷ 3.000 zł i 1.000 zł z 2004 r., 2.800 zł z 2010 r.

Badanie 10 umorzonych należności o najwyższej wartości oraz 10 należności odroczonej/rozłożonej na raty o najwyższej wartości wykazało, że windykację należności prowadzono zgodnie z procedurą egzekucji należności, ustaloną przez Prezesa Sądu⁸.

(Dowód: akta kontroli, str. 333)

Ustalone
nieprawidłowości

Przedawnienia i umorzenia należności sądowych ujmowano w księgach rachunkowych na kontach 720 (Wn) - *Przychody z tytułu dochodów budżetowych* i 221 (Ma) – *Należności z tytułu dochodów budżetowych*, co było niezgodne z zasadami określonymi w załączniku Nr 3 pkt II, ppkt 75, do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁹. Zgodnie z przywołanym przepisem należności przedawnione i umorzone winny być ujmowane na stronie Wn konta 761 - *Pozostałe koszty operacyjne*.

Według wyjaśnienia Dyrektora Sądu. (...) *Jednostki budżetowe obowiązują zasady ewidencji zdarzeń, wynikające ze specyfiki działalności jednostki, powstałe przychody i koszty składają się na podstawową działalność jednostki. Konto 720 służy do ewidencji przychodów z tytułu dochodów budżetowych związanych bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki. Jak wynika z opisu tego konta na stronie Ma ujmuje się przychody z tytułu dochodów budżetowych, a na stronie Wn odpisy z tytułu dochodów budżetowych, w związku z powyższym przychody księgujemy po stronie Ma konta 720, a zmniejszenia tych przychodów po stronie Wn konta 720. Natomiast konto 761 „pozostałe koszty operacyjne” służy do ewidencji kosztów niezwiązanych bezpośrednio ze zwykłą działalnością sądu.(...)”*

(Dowód: akta kontroli, str. 313)

NIK nie podziela stanowiska Dyrektora Sądu, gdyż zgodnie z art. 35b ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,¹⁰ należności o których mowa w ust. 3 (należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne), od których nie dokonano odpisów aktualizujących, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub finansowych.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie windykację należności budżetu państwa. Pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia natomiast sposób ujmowania w księgach rachunkowych należności przedawnionych i umorzonych.

2. Wydatki budżetowe

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

W planie finansowym Sądu na rok 2012 wydatki zostały zaplanowane w wysokości 15.725,0 tys. zł. Po zmianach w ciągu roku¹¹, mających na celu dostosowanie planu do aktualnych potrzeb, wydatki zmniejszono do kwoty 15.622,0 tys. zł, tj. o 104,0 tys. zł. W stosunku do wykonania w 2011 r. (15.362,0 tys. zł), wydatki ujęte w planie po zmianach były mniejsze o 1,7%.

Zmiany planu wydatków (per saldo zwiększenia i zmniejszenia o 420 tys. zł) dotyczyły:
- zmniejszenia wydatków na wynagrodzenia i koszty postępowania sądowego¹²,

⁸ Zarządzeniem Nr 4/06 z dnia 03.04.2006 r. Prezesa Sądu w sprawie wprowadzenia procedury windykacji należności sądowych dla Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniem Nr 11 Prezesa Sądu z dnia 14 sierpnia 2007 r. oraz aneksem nr 1 z dnia 1 września 2010 r. do zarządzenia nr 4/06.

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 289, zwane dalej „rozporządzeniem o zasadach rachunkowości i planach kont”.

¹⁰ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm., zwana dalej „uor”.

¹¹ Zmiany wprowadzono na podstawie decyzji Dyrektora Sądu Okręgowego w Katowicach, w związku z decyzjami Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Katowicach oraz decyzjami ministerialnymi, a także z decyzji Dyrektora Sądu Okręgowego w Katowicach - na wniosek Dyrektora Sądu.

¹² §§ 3030, 4010, 4030, 4040, 4120, 4170, 4610.

- zwiększenia wydatków na składki ZUS i PFRON, zakup towarów i usług, opłatę czynszu, odpisów na ZFŚS i zakupy inwestycyjne¹³

(dowód: akta kontroli, str. 149÷150)

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Opis stanu faktycznego

Zrealizowane wydatki Sądu w 2012 r. wyniosły 15.603,3 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W porównaniu do wydatków w 2011 r. były one wyższe o 241,3 tys. zł, tj. o 1,6%.

W 2012 r. nie realizowano wydatków budżetu środków europejskich.

W wyniku szczegółowego badania wybranych losowo 195 dowodów księgowych dotyczących wydatków o łącznej wartości 3.814,4 tys. zł, tj. 24,5% wydatków rzeczowych ustalono, że Sąd dokonywał wydatków zgodnie z obowiązującymi przepisami, oszczędnie gospodarując przyznanymi kwotami. Środki publiczne zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na bieżące funkcjonowanie Sądu, zarówno w zakresie działalności merytorycznej jak też działalności pomocniczej, związanej z tą działalnością.

Kontrolą objęto 3 postępowania o zamówienie publiczne łącznie na kwotę 458,1 tys. zł, udzielone z wolnej ręki. Na realizację umów zawartych w związku z udzieleniem badanych zamówień wydatkowano 369,3 tys. zł. W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej wymienionych zamówień stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴. Rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań, a rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary i usługi.

(dowód: akta kontroli str. 160÷165)

Zrealizowane wydatki bieżące wyniosły 15.553,4 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach i były wyższe od wykonania w 2011 r. o 322,4 tys. zł, tj. o 2,1%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły: wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w wysokości 10.549,4 tys. zł; czynsze w wysokości 1.578,0 tys. zł, koszty postępowania sądowego w kwocie 1.404,1 tys. zł oraz zakupy towarów i usług w kwocie 988,6 tys. zł, co w stosunku do sumy wydatków stanowiło odpowiednio 67,8%, 10,2%, 9,0% oraz 6,4%.

Wydatki na wynagrodzenia¹⁵ wyniosły 9.546,7 tys. zł (61,4%) i w porównaniu do 2011 r. były niższe o 6,3 tys. zł.

W ramach kontroli sprawdzono stan zatrudnienia i realizację wydatków na wynagrodzenia oraz wydatki na finansowanie wypłat wynikających z zawartych umów zleceń i umów o dzieło.

Przeciętne zatrudnienie¹⁶ w 2012 r. wyniosło 149 osób i było wyższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2011 r. o 4 osoby. Różnica ta wystąpiła w kategorii osób nie objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń.

Przeciętne wynagrodzenie¹⁷ w 2012 r. wynosiło 4.921,43 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2011 r. było niższe o 108,28 zł, tj. o 2,2%.

W 2012 r. wydatkowano 25,6 tys. zł na sfinansowanie wypłat wynikających z zawartych 18 umów zlecenia i 1 umowy o dzieło z osobami fizycznymi niebędącymi pracownikami jednostki (§ 4170). W wyniku kontroli ww. 19 umów stwierdzono, że zlecone prace zostały wykonane i sfinansowane zgodnie z umowami, prawidłowo odebrane a wydatków dokonano w ramach limitu określonego w planie finansowym.

(dowód: akta kontroli str. 95÷99)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 525 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach i w porównaniu do 2011 r. były niższe o 9,3%, tj. o 54 tys. zł, co było spowodowane zmniejszeniem wydatków na ryczałty dla kuratorów społecznych o 96 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 35, 54, 149)

¹³ §§4110, 4140, 4210, 4270, 4300, 4360, 4400, 4440, 6060.

¹⁴ Dz. U z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

¹⁵ Według danych wykazanych w rocznych sprawozdaniach budżetowych Rb-28 z wykonania planu wydatków.

¹⁶ w przeliczeniu na pełne etaty.

¹⁷ Według kwartalnego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

Wydatki majątkowe wyniosły 49,9 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i były mniejsze o 81,1 tys. zł od wydatków z 2011 r., które wyniosły 131,0 tys. zł. Środki wydatkowano na zakupy inwestycyjne (§6060), tj. na zakup macierzy dyskowej oraz serwera do systemu informatycznego Sądu. Zakupy były celowe i zgodne z zakresem rzeczowym planu wydatków na 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 35÷55)

Zobowiązania na koniec 2012 r. wyniosły 886,2 tys. zł i były wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. o 31,0 tys. zł. Główną pozycję (723,8 tys. zł) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń, które w porównaniu z rokiem 2011 wzrosły o 28,7 tys. zł, tj. o 4,2%. Wzrost zobowiązań wynikał także z wyższych o 5,9 tys. zł kosztów postępowania sądowego oraz wyższych o 8,6 tys. zł kosztów zakupy towarów i usług, których termin płatności przypadał po 31 grudnia 2012 r. Udział tych pozycji w zobowiązaniach ogółem stanowił odpowiednio: 81,7%, 3,9% i 4,5%.

(dowód akta kontroli str. 35÷55)

W Sądzie prowadzono rachunki pomocnicze na podstawie § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych¹⁸, a mianowicie:

- rachunek bankowy sum na zlecenie, na którym gromadzono wpływy zaliczek sądowych oraz realizowano wypłaty m.in. na rzecz kuratorów, biegłych, tłumaczy, nadpłaty zaliczek. Stan środków na rachunku na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosił 483,6 tys. zł,
- rachunek bankowy depozytów sądowych, na którym gromadzono środki w walucie polskiej z tytułu m.in.: zabezpieczeń i poręczeń majątkowych, wpłat od komorników, depozytów przyjętych na wniosek stron w postępowaniu o przyjęcie depozytu, wadów i cen nabycia w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Sąd, depozytów złożonych przez urząd celny oraz realizowano zwroty depozytów. Stan środków na rachunku na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosił 9.685 tys. zł.

(dowód akta kontroli str. 18)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W wyniku analizy losowo wybranych 195 faktur na łączną kwotę 3.814,4 tys. zł ustalono, że należność wynikającą z 51 faktur na kwotę 1.374,7 tys. zł zapłacono z wyprzedzeniem od 8 do 30 dni przed terminem płatności. Nie spowodowało to jednak konieczności zapłaty odsetek lub kar umownych z tytułu nieterminowego realizowania innych zobowiązań.

Zdaniem NIK regulowanie zobowiązań ze środków budżetu państwa ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do ich wymagalności było niecelowe. Racjonalna gospodarka środkami budżetowymi, szczególnie w warunkach deficytu budżetowego wymaga aby zobowiązania regulowano bez uzasadnionego wyprzedzenia.

(dowód: akta kontroli str. 350÷354)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków budżetowych.

3. Roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych

3.1. Mechanizmy zapewniające kontrolę prawidłowości

Opis stanu
faktycznego

Kierownik Finansowy Sądu zarządzeniem nr 1/2010 z 26.01.2010 r. wprowadził instrukcję kontroli zarządczej, której integralną częścią były instrukcje zapewniające prawidłowość sporządzania sprawozdań budżetowych. Procedury dotyczyły w szczególności: obiegu dokumentów finansowo-księgowych, ogólnych zasad tworzenia i prowadzenia ksiąg rachunkowych wraz z zakładowym planem kont, prowadzenia i rozliczania inwentaryzacji, postępowania ze środkami pieniężnymi złożonymi do depozytu sądowego, prowadzenia

¹⁸ Dz. U. Nr. 11, poz. 69, ze zm.

windykacji należności sądowych, polityki bezpieczeństwa w zakresie systemów informatycznych, gospodarki kasowej, udzielania zamówień publicznych.

(dowód akta kontroli str. 187÷290)

3.2. Prawidłowość i rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu faktycznego

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia jednostkowych, rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2012 w Sądzie:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb 23),
- sprawozdania finansowe za IV kwartał 2012 r. o stanie:
  - a) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
  - b) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁹ oraz w rozporządzeniu w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej w sądach.

(dowód: akta kontroli str. 5÷99)

Sprawozdania te przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków a także zobowiązań w 2012 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, z wyjątkiem sprawozdania rocznego Rb-27.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 dochody wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły 4.894.266,19 zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27. Wydatki wykazane zostały w kwocie 15.603.366,31 zł i były równe kwocie ujętej w sprawozdaniu Rb-28. Wykazany w sprawozdaniu Rb-23 zerowy stan środków na rachunku bieżącym został potwierdzony przez Oddział Okręgowy NBP w Katowicach w dniu 16 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 5÷19)

Przedstawiona w rocznym sprawozdaniu Rb-27 kwota dochodów wykonanych była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 130/1 Rachunek dochodów budżetowych i wynosiła 4.894,3 tys. zł. Analityczna ewidencja zrealizowanych dochodów budżetowych, prowadzona w systemie finansowo-księgowym do konta 130/1, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str. 20÷34)

Kwota wydatków ogółem za 2012 r. wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28 wyniosła 15.603.366,31 zł i była zgodna z zapisami na koncie 130 po stronie Ma i kwotą środków otrzymanych w 2012 r. z Ministerstwa Finansów. Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130/2, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str. 35÷55)

Kwota należności ogółem wykazana w kwartalnym sprawozdaniu Rb-N za IV kw. 2012 r. wyniosła 4.093.568,73 zł i wynikała z ewidencji na kontach analitycznych do konta 240.

(dowód: akta kontroli str. 81÷94)

¹⁹ Dz. U. Nr 43, poz. 247 ze zm.

W Sądzie nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegające wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z.

(dowód: akta kontroli, str. 71÷80)

Stwierdzono, że kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym (Rb BZ1) były zgodne z zapisami po stronie Ct konta 990 „Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym”. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 56÷70)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej rocznych sprawozdań stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W sprawozdaniu Rb-27 w kolumnie 7 - Należności uwzględniono należności sądowe, których termin płatności przypadał na kolejne po 2012 r. lata budżetowe, co było niezgodne z przepisem § 9 ust 2 pkt 2 załącznika nr 37 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej. W myśl ww. przepisu w kolumnie 7 wykazuje się salda początkowe (należności pozostałych do zapłaty zmniejszone o nadpłaty), powiększone o kwoty przypisów z tytułu dochodów budżetowych, których termin płatności przypada na dany rok budżetowy, po zmniejszeniu o kwoty odpisów.

Jak wyjaśnił Dyrektor Sądu: „W Sądzie Rejonowym w Dąbrowie Górniczej należności z tytułu dochodów budżetowych związane z ustawową działalnością Sądu są należnościami krótkoterminowymi i ujmowane są na koncie 221 - należności z tytułu dochodów budżetowych. Ewidencja tak prowadzona jest zgodna ze stanowiskiem głównej księgowej Ministerstwa Sprawiedliwości (...), opublikowanym w Rachunkowości nr 6/2011.”

(dowód: akta kontroli str. 33, 175, 312)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania Rb-23, Rb-28, Rb-N, Rb-Z, RbZ1 w zakresie operacji finansowych, oraz zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym z ewidencją księgową.

Pozytywnie z nieprawidłowościami opiniuje natomiast sprawozdanie budżetowe roczne Rb-27.

4. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Sąd posiadał opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo-księgowej dokumentów. Dokumentacja zasad rachunkowości spełniała w podstawowym zakresie wymagania określone w art. 10 ust. 1 wspomnianej uor.

Określono w niej – stosownie do standardów rachunkowości - stanowiska i zakresy obowiązków dla osób odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych czynności w ramach systemu rachunkowości, w tym kontroli funkcjonalnej. Dokumentacja była dostępna dla pracowników Sądu.

(dowód: akta kontroli, str. 197÷290)

Od dnia 20 grudnia 2010 r. w Sądzie funkcjonował, zatwierdzony do stosowania przez Dyrektora Sądu system księgowości komputerowej ALBIT FK-7. Dyrektor zatwierdził także wszystkie modyfikacje i wersje wprowadzone w okresie od 20 grudnia 2010 r. do 9 stycznia 2013 r. Zasady ochrony danych, w tym metody zabezpieczenia dostępu do danych oraz systemu ich przetwarzania określone zostały w dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości oraz w instrukcji w sprawie kontroli zarządczej. System księgowości komputerowej spełniał wymagania określone w ustawie o rachunkowości, w zakresie:

- ciągłości numeracji zapisów w dzienniku (lub dziennikach częściowych) oraz ustalenia osoby odpowiedzialnej za treść zapisu (art. 14 ust. 4 uor),

²⁰ Dz. U. Nr 298, poz. 1767

- kontroli kompletności i poprawności zapisów, w tym poprawności sekwencji dat: operacji gospodarczej, dowodu i zapisu księgowego (art. 23 ust. 3 i 4 pkt 3 uor),
- trwałość zapisów i braku możliwości ich modyfikacji (art. 23 ust. 1 uor); system wymagał zatwierdzenia zapisów przed wygenerowaniem sprawozdań budżetowych Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-70, Rn-N i Rb-Z.

(dowód: akta kontroli, str. 293÷295)

Na podstawie wyselekcjonowanych z systemu księgowego zapisów konta 130/2 - *wydatki budżetowe*, wybrano do kontroli z zastosowaniem metody monetarnej²¹ 195 dowodów księgowych na kwotę 3.839,1 tys. zł, w tym 18 na kwotę 24,7 tys. zł dobranych w sposób celowy. Zostały one sprawdzone pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne. W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zostały sporządzone poprawnie.

(dowód: akta kontroli, str. 350÷356)

W celu wyznaczenia tego zbioru dokonano analizy, przedstawionych do kontroli w formie elektronicznej, wszystkich pozycji operacji księgowych wykazanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (wg daty księgowania) na koncie 130/2 - subkonto wydatków. Spośród ww. pozycji operacji wyeliminowano zapisy:

- dotyczące wynagrodzeń osobowych i ich pochodnych - ze względu na niskie ryzyko wystąpienia nieprawidłowości,
- będące poleceniami przelewu i stanowiącymi wyciągi bankowe - jako zapisy wtórne do zapisów obrazujących faktury i dokumenty im równoważne,
- dotyczące transakcji o niewielkiej wartości (poniżej 50,00 zł).

Wydatki objęte badaniem stanowiły 24,6% zrealizowanych wydatków Sądu.

Uwagi dotyczące badanej działalności

Podsumowanie na wydrukach raportów księgi głównej poszczególnych stron, generowanych przez system, różniło się od faktycznej sumy pozycji zapisów ujętych na tych stronach. Zaznaczyć należy, że suma zapisów za rok 2012 liczona narastająco było zgodna z sumą zapisów w dzienniku oraz w zestawieniu obrotów i sald. Rozbieżności te wynikały z błędu programu ale nie miały wpływu na prawidłowość przedstawianej sytuacji finansowej i majątkowej Sądu oraz rzetelność i wiarygodność sprawozdań.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²², wnosi o:

- 1. Ewidencjonowanie należności umorzonych i przedawnionych na koncie 761 zamiast na koncie 720, stosownie do obowiązujących przepisów.**
- 2. Skorygowanie sprawozdania Rb-27 za 2012 r. o kwoty należności, których termin płatności przypadał na kolejny rok budżetowy.**

²¹ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (MUS).

²² Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.

3. **Podjęcie działań w celu zapewnienia zgodności podsumowań zapisów na poszczególnych stronach z faktyczną sumą tych zapisów wykazywanych w raportach.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 15 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 20 marca 2013 r.

Kontroler
Ryszard Pucek
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Wicedyrektor
Gabriela Tutak